

DECIZIE nr. 10 din 22 aprilie 2015

privind pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea de principiu a problemei de drept vizând modalitatea de interpretare a dispozițiilor art. 367 alin. (1) și (6) din Codul penal

EMITENT

• **ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE - COMPLETUL PENTRU DEZLEGAREA UNOR CHESTIUNI DE DREPT ÎN MATERIE PENALĂ**

Publicat în **MONITORUL OFICIAL nr. 389 din 4 iunie 2015**

Data intrării în vigoare 04-06-2015

Dosar nr. 610/1/2015

Mirela Sorina Popescu	- președintele Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție
Lavinia Valeria Lefterache	- judecător la Secția penală - judecător-raportor
Săndel Lucian Macavei	- judecător la Secția penală
Lucia Tatiana Rog	- judecător la Secția penală
Ioana Alina Ilie	- judecător la Secția penală
Silvia Cerbu	- judecător Secția la penală
Simona Daniela Encean	- judecător la Secția penală
Luciana Mera	- judecător la Secția penală
Florentina Dragomir	- judecător la Secția penală
Manuela-Magdalena Dolache	- magistrat-asistent

S-a luat în examinare sesizarea formulată de Curtea de Apel Craiova, Secția penală și pentru cauze cu minori, prin Încheierea din 9 februarie 2015, dată în Dosarul nr. 11.491/63/2013, prin care solicită pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea chestiunii de drept vizând modalitatea de interpretare a dispozițiilor art. 367 alin. (1) și (6) din Codul penal, respectiv dacă este îndeplinită condiția tipicității infracțiunii de grup infracțional organizat (sau dacă sunt întrunite elementele constitutive) atunci când pentru infracțiunea care intră în scopul grupului a intervenit dezincriminarea odată cu intrarea în vigoare a noului Cod penal.

Completul competent să judece sesizarea în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile ce formează obiectul Dosarului nr. 610/1/2015 a fost legal constituit conform dispozițiilor art. 476 alin. (6) din Codul de procedură penală și ale art. 27⁵ alin. (1) din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, cu modificările și completările ulterioare.

Ședința a fost prezidată de către președintele Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție, doamna judecător Mirela Sorina Popescu.

La ședința de judecată a participat doamna Manuela-Magdalena Dolache, magistrat-asistent în cadrul Secției penale, desemnat în conformitate cu dispozițiile art. 27⁶ din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, cu modificările și completările ulterioare.

Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a fost reprezentat de domnul Cosmin Grancea, procuror în cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

Magistratul-asistent a prezentat referatul cauzei, arătând că s-au transmis puncte de vedere asupra chestiunii de drept din partea curților de Apel București, Ploiești, Pitești, Timișoara, Alba Iulia, Cluj, Oradea, Constanța, Galați, Bacău, Târgu Mureș, Brașov, Iași, Suceava. În acest context a arătat că la nivelul instanțelor naționale s-au conturat două opinii cu privire la problema de drept supusă dezlegării.

Într-o opinie majoritară s-a susținut că, atunci când pentru infracțiunea care intră în scopul grupului, a intervenit dezincriminarea potrivit noului Cod penal, nu mai sunt întrunite elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute de art. 367 alin. (1) din Codul penal.

A fost exprimată și o opinie minoritară, apreciindu-se că nu prezintă relevanță dezincriminarea infracțiunii ce intră în scopul grupului infracțional, infracțiunea prevăzută de art. 367 din Codul penal fiind o infracțiune de sine stătătoare, a cărei sancționare este independentă de infracțiunea în scopul căreia s-a constituit inițial grupul.

Asupra chestiunii ce formează obiectul întrebării preliminare și-a exprimat punctul de vedere Facultatea de Drept și Științe Administrative a Universității de Vest din Timișoara, prin prof. dr. Viorel Pașca, concluzionând că prin dezincriminarea infracțiunii prevăzute de [art. 2 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 112/2001](#) a operat și dezincriminarea grupării care a avut ca scop comiterea unor asemenea fapte, deoarece nu mai constituie infracțiune potrivit legii noi datorită modificării elementelor constitutive ale infracțiunii, inclusiv a formei de vinovăție, cerută de legea nouă pentru existența infracțiunii.

De asemenea, Facultatea de Drept a Universității Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, prin prof. univ. dr. hab. Florin Strețeanu, a înaintat un punct de vedere conform căruia dezincriminarea infracțiunii care reprezintă scopul grupului infracțional organizat face să nu mai fie întrunită condiția tipicității infracțiunii prevăzute de art. 367 din Codul penal.

În continuare a arătat că la dosar a fost depus raportul întocmit de judecătorul-raportor care a fost comunicat părților, potrivit dispozițiilor art. 476 alin. (9) din Codul de procedură penală.

A mai menționat că, la data de 20 martie 2015, Ministerul Public - Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție - a depus Adresa nr. 399/C/438/III-5/2015 prin care a adus la cunoștință că în cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție nu există în lucru nicio sesizare având ca obiect promovarea unui recurs în interesul legii cu privire la problema de drept vizată, fiind depuse și concluzii scrise.

Președintele Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală a acordat cuvântul asupra eventualelor cereri sau chestiuni prealabile și, constatând că nu sunt alte cereri de formulat sau excepții de invocat, a solicitat procurorului să susțină punctul de vedere al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție cu privire la problema de drept supusă dezlegării.

Reprezentantul Ministerului Public a solicitat a se constata că sunt îndeplinite condițiile de admisibilitate ale sesizării Curții de Apel Craiova, Secția penală și pentru cauze cu minori, întrucât această instanță a fost investită cu soluționarea cauzei în ultimă instanță, s-a ridicat o chestiune de drept de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei, iar Înalta Curte de Casație și Justiție nu a statuat asupra chestiunii printr-o hotărâre prealabilă sau printr-un recurs în interesul legii.

Pe fondul sesizării, în sensul dacă sunt întrunite elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute de art. 367 din Codul penal atunci când pentru infracțiunea care intră în scopul grupului a intervenit dezincriminarea, a susținut că actele de pregătire ale săvârșirii infracțiunii sunt incriminate, cerința esențială a elementului material fiind aceea ca inițierea sau constituirea grupului infracțional organizat să se realizeze în vederea/în scopul comiterii unei infracțiuni. Elementul material al infracțiunii constând în aderare sau sprijinire este condiționat de existența unui grup deja constituit, în a cărui configurare intră și cerința esențială referitoare la scopul grupului. Reiese că această cerință a scopului intră în conținutul infracțiunii de grup infracțional organizat și, dacă nu este îndeplinită, nu sunt întrunite nici elementele constitutive ale acesteia.

În concluzie, constituirea unui grup structurat, format din trei sau mai multe persoane, pentru o anumită perioadă de timp și pentru a acționa coordonat în scopul comiterii unor fapte care nu mai sunt prevăzute de legea penală, nu îndeplinește condițiile prevăzute de art. 367 din Codul penal.

Președintele Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, constatând că membrii completului nu mai au de formulat întrebări pentru reprezentantul Ministerului Public, a declarat dezbaterile închise, reținându-se dosarul în pronunțare asupra sesizării formulate.

ÎNALTA CURTE,

deliberând asupra chestiunii de drept cu care a fost sesizată, constată următoarele:

I. Titularul și obiectul sesizării

Prin Încheierea de ședință din data 9 februarie 2015, Curtea de Apel Craiova, Secția penală și pentru cauze cu minori, a sesizat Înalta Curte de Casație și Justiție în vederea dezlegării chestiunii de drept vizând modalitatea de interpretare a dispozițiilor art. 367 alin. (1) și (6) din Codul penal, respectiv dacă este îndeplinită condiția tipicității infracțiunii de grup infracțional organizat (sau dacă sunt întrunite elementele constitutive) atunci când pentru infracțiunea care intră în scopul grupului a intervenit dezincriminarea odată cu intrarea în vigoare a noului Cod penal.

II. Expunerea succintă a cauzei ce formează obiectul Dosarului nr. 11.491/63/2013 al Curții de Apel Craiova, Secția penală și pentru cauze cu minori

Curtea de Apel Craiova, Secția penală și pentru cauze cu minori, a fost sesizată cu apelurile formulate de Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție - Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism - Serviciul Teritorial Craiova și de apelanții inculpați S.F. și P.L.C.

Prin Sentința penală nr. 940/2014 pronunțată de Tribunalul Dolj în Dosarul nr. 11.491/63/2013 s-a hotărât, printre altele, următoarele:

În baza art. 386 din Codul de procedură penală și art. 5 din Codul penal a fost schimbată încadrarea juridică a faptei de constituire a unui grup infracțional organizat pentru care inculpații au fost trimiși în judecată, din infracțiunea prevăzută de [art. 7 din Legea nr. 39/2003](#) privind prevenirea și combaterea criminalității organizate, cu modificările ulterioare, în infracțiunea prevăzută de art. 367 alin. (1) din Codul penal.

În baza art. 17 alin. (2) raportat la art. 16 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură penală au fost achitați inculpații pentru săvârșirea infracțiunii prevăzute de [art. 2 alin. \(1\) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 112/2001](#) privind sancționarea unor fapte săvârșite în afara teritoriului țării de cetățeni români sau de persoane fără cetățenie domiciliată în România cu aplicarea art. 41 alin. (2) din Codul penal de la 1969 și pentru săvârșirea infracțiunilor prevăzute de [art. 2 alin. \(1\) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 112/2001](#) cu aplicarea art. 41 alin. 2 din Codul penal de la 1969 și, respectiv, de [art. 1 alin. \(1\) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 112/2001](#).

În baza art. 17 alin. (2) și art. 16 alin. (2) din Codul de procedură penală au fost achitați inculpații pentru săvârșirea infracțiunii prevăzute de [art. 7 alin. \(1\) din Legea nr. 39/2003](#).

Pentru a pronunța această hotărâre, tribunalul a reținut că infracțiunea prevăzută de [art. 2 alin. \(1\) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 112/2001](#) cu aplicarea art. 41 alin. 2 din Codul penal de la 1969 și, respectiv, infracțiunea prevăzută de [art. 1 alin. \(1\) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 112/2001](#) au fost dezincriminate deoarece

Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 112/2001 a fost abrogată prin art. 98 din Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal.

În ceea ce privește infracțiunea prevăzută de art. 367 alin. (1) din Codul penal, tribunalul a reținut că potrivit alin. (6) din același text legal "prin grup infracțional organizat se înțelege grupul structurat, format din trei sau mai multe persoane, constituit pentru o anumită perioadă de timp și pentru a acționa în mod coordonat în scopul comiterii uneia sau mai multor infracțiuni".

Întrucât în cauză infracțiunea în scopul comiterii căreia inculpații s-au constituit în grup infracțional este în prezent dezincriminată, tribunalul a apreciat că nu mai subzistă nici infracțiunea de constituire a unui grup infracțional organizat.

Împotriva acestei sentințe a declarat apel, printre alții, Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție - Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism - Serviciul Teritorial Craiova, criticând pentru netemeinicie soluția de achitare dispusă în baza art. 16 lit. b) din Codul de procedură penală, susținând că, la momentul comiterii faptelor de către inculpați, erau îndeplinite elementele constitutive ale infracțiunilor prevăzute de art. 2 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 112/2001 și art. 7 din Legea nr. 39/2003, iar odată cu intrarea în vigoare a noului Cod penal, la data de 1 februarie 2014, infracțiunea prevăzută de art. 7 alin. (1) din Legea nr. 39/2003 are corespondent în art. 367 alin. (1) din Codul penal, fiind extinsă sfera noțiunii de grup infracțional organizat prin eliminarea condiției privind comiterea unor infracțiuni grave și a celei referitoare la obținerea unui beneficiu financiar sau alt beneficiu material. A concluzionat că, independent de dezincriminarea infracțiunii scop, infracțiunea de constituire a unui grup infracțional organizat prevăzută de art. 7 din Legea nr. 39/2003 se regăsește în art. 367 din Codul penal, păstrându-și propria identitate, având existență de sine stătătoare.

La data de 9 februarie 2015, Curtea de Apel Craiova, Secția penală și pentru cauze cu minori, a pus în discuție necesitatea sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție conform dispozițiilor art. 475 din Codul de procedură penală, pentru a da o rezolvare de principiu chestiunii prealabile privind interpretarea art. 367 alin. (1) și (6) din Codul penal, în sensul de a lămuri dacă este îndeplinită condiția tipicității infracțiunii de grup infracțional organizat (sau dacă sunt întrunite elementele constitutive) atunci când pentru infracțiunea care intră în scopul grupului a intervenit dezincriminarea odată cu intrarea în vigoare a noului Cod penal.

Reprezentantul Ministerului Public a arătat că este de acord cu sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție pentru lămurirea problemei de drept de care depinde soluționarea cauzei, apreciind îndeplinite cumulativ condițiile prevăzute de art. 475 din Codul de procedură penală, solicitând, în baza art. 476 din Codul de procedură penală, sesizarea instanței supreme pentru a da o rezolvare de principiu chestiunii de drept incidente în speța de față.

Inculpații, prin apărători, au arătat că sunt de acord cu sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție.

Apelantul parte civilă D.M. a arătat că lasă soluția la aprecierea instanței de judecată.

III. Punctul de vedere al Curții de Apel Craiova, Secția penală și pentru cauze cu minori, cu privire la chestiunea de drept a cărei dezlegare se solicită

Instanța de apel a apreciat că grupul structurat, format din trei sau mai multe persoane, constituit pentru o anumită perioadă de timp și pentru a acționa în mod coordonat în scopul comiterii unor fapte care nu mai sunt prevăzute de legea penală, nu constituie grup infracțional organizat în sensul art. 367 alin. (1) și (6) din Codul penal.

Potrivit art. 15 din Codul penal, infracțiunea este fapta prevăzută de legea penală, săvârșită cu vinovăție, nejustificată și imputabilă persoanei care a săvârșit-o. Infracțiunea este singurul temei al răspunderii penale. Analizarea condiției privind prevederea faptei în legea penală presupune verificarea corespondenței dintre fapta concretă săvârșită și modelul abstract prevăzut în norma de incriminare, atât sub aspect obiectiv, cât și sub aspect subiectiv. Neîndeplinirea acestei condiții lipsește de temei răspunderea penală a persoanei care a săvârșit fapta.

Potrivit art. 367 alin. (1) din Codul penal constituie infracțiunea de constituire a unui grup infracțional organizat și se pedepsește cu închisoarea de la unu la 5 ani și interzicerea exercitării unor drepturi "inițierea sau constituirea unui grup infracțional organizat, aderarea sau sprijinirea, sub orice formă, a unui astfel de grup".

Art. 367 alin. (6) din Codul penal definește grupul infracțional ca fiind grupul structurat, format din trei sau mai multe persoane, constituit pentru o anumită perioadă de timp și pentru a acționa în mod coordonat în scopul comiterii uneia sau mai multor infracțiuni.

În cazul dezincriminării infracțiunii scop, condiția privind finalitatea urmărită prin constituirea grupului organizat, aceea a săvârșirii uneia sau mai multor infracțiuni, nu mai este îndeplinită, iar structura organizată de făptuitori nu mai constituie grup infracțional, astfel că nu mai este posibilă încadrarea faptei în modelul abstract prevăzut de norma de incriminare.

Autonomia infracțiunii prevăzute de art. 367 din Codul penal presupune că aceasta există și atrage răspunderea penală a membrilor grupului, chiar dacă nu s-au săvârșit infracțiunile care intră în scopul acestuia [art. 367 alin. (3)] și independent de împrejurarea că pentru infracțiunile scop a intervenit vreă cauză care înlătură răspunderea penală. În cazul dezincriminării infracțiunii scop este eliminat însă un element de care depinde chiar caracterul penal al faptei, rămânând fără relevanță faptul că noua incriminare a lărgit sfera noțiunii grupului infracțional organizat în raport cu reglementarea anterioară (art. 7 din Legea nr. 39/2003).

De asemenea, instanța a reținut că nu prezintă relevanță faptul că la momentul comiterii infracțiunii de grup infracțional organizat prevăzută de reglementarea anterioară ([art. 7 din Legea nr. 39/2003](#)) erau întrunite elementele constitutive, inclusiv cele privind incriminarea infracțiunii scop ([art. 2 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 112/2001](#)), legea penală de dezincriminare retroactivând ([art. 4 din Codul penal](#)).

IV. Punctele de vedere ale procurorului și ale inculpaților cu privire la dezlegarea chestiunii de drept

Reprezentantul Ministerului Public a arătat că nu există soluții pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție cu privire la problema de drept ridicată în speță, nefiind dezlegată nici în cadrul procedurii prevăzute de [art. 475-476 din Codul procedură penală](#) și nici în cadrul unui recurs în interesul legii, iar din datele publicate pe site-ul instanței supreme rezultă că în prezent nu se află în curs de soluționare nicio asemenea sesizare.

Inculpații, prin apărătorii aleși, au fost de acord cu sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție, susținând că infracțiunea de grup infracțional reținută în sarcina lor este dezincriminată.

V. Punctele de vedere exprimate de către curțile de apel și de instanțele de judecată arondate

Înalta Curte de Casație și Justiție constată că la nivelul curților de apel și al instanțelor de judecată arondate s-au conturat două opinii.

Opinia majoritară a fost în sensul că, atunci când pentru infracțiunea care intră în scopul grupului a intervenit dezincriminarea potrivit noului Cod penal, nu mai sunt întrunite elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute de [art. 367 alin. \(1\) din Codul penal](#) (Curtea de Apel București, Curtea de Apel Pitești, Curtea de Apel Galați, Tribunalul Galați, Curtea de Apel Constanța, Tribunalul Tulcea, Judecătoria Odorheiu Secuiesc, Judecătoria Gheorgheni, Judecătoria Târnăveni, Curtea de Apel Cluj, Tribunalul Brașov, Judecătoria Rupea, Tribunalul pentru Minori și Familie Brașov, Tribunalul Covasna, Curtea de Apel Oradea, Curtea de Apel Timișoara, Tribunalul Arad, Tribunalul Timiș, Tribunalul Dolj, Tribunalul Mehedinți, Tribunalul Olt, Curtea de Apel Suceava, Curtea de Apel Iași, Curtea de Apel Alba Iulia).

A fost exprimată și o opinie minoritară, apreciindu-se că nu prezintă relevanță dezincriminarea infracțiunii ce intră în scopul grupului infracțional, infracțiunea prevăzută de [art. 367 din Codul penal](#) fiind o infracțiune de sine stătătoare, a cărei sancționare este independentă de realizarea scopului infracțional în vederea căruia s-a constituit inițial grupul (Judecătoria Însurăței, Curtea de Apel Bacău, Tribunalul Bacău, Tribunalul Neamț, Tribunalul Hunedoara).

VI. Opiniile specialiștilor consultați

În conformitate cu dispozițiile [art. 476 alin. \(1\)](#) raportat la [art. 473 alin. \(5\) din Codul de procedură penală](#), a fost solicitată opinia specialiștilor în drept penal asupra chestiunii de drept ce formează obiectul sesizării.

Departamentul de drept penal "Vintilă Dongoroz" din cadrul Institutului de Cercetări Juridice a comunicat că dispozițiile [art. 367 din Codul penal](#) prevăd pedepsirea inițierii sau constituirii, aderării ori sprijinirii sub orice formă a unui grup infracțional organizat [[art. 367 alin. \(1\)](#)], prin acesta din urmă înțelegându-se grupul structurat, format din trei sau mai multe persoane, constituit pentru o anumită perioadă de timp și pentru a acționa în mod coordonat în scopul comiterii uneia sau mai multor infracțiuni [[art. 367 alin. \(6\)](#)].

În cazul în care scopul vizat de grupul infracțional constă în săvârșirea uneia sau mai multor fapte întrunind elementele constitutive ale unei singure infracțiuni, iar ulterior condiția prevederii faptelor de către legea penală [[art. 15 alin. \(1\) din Codul penal](#)] nu mai este îndeplinită potrivit unei legi penale noi, odată cu intrarea în vigoare a legii penale noi, elementele constitutive ale infracțiunii de grup infracțional organizat nu mai sunt îndeplinite, astfel încât nu mai este posibilă nici încadrarea faptei în modelul abstract (tiparul) prevăzut de norma de incriminare ce reiese din dispozițiile [art. 367 din Codul penal](#), altfel spus, condiția tipicității infracțiunii de grup infracțional organizat nu mai este îndeplinită.

S-a susținut că, din perspectivă teoretică, în cazul grupului infracțional organizat suntem în prezența unei așa-numite incriminări-obstacol, prin care se urmărește contracararea pericolului reprezentat de organizarea actuală a unor persoane anume în vederea săvârșirii viitoare a uneia sau mai multor infracțiuni, o situație similară celeia a incriminării în anumite cazuri a actelor de pregătire a săvârșirii unor infracțiuni ca infracțiuni de sine stătătoare, exemplificând în acest sens dispozițiile [art. 314 din Codul penal](#) privind deținerea de instrumente în vederea falsificării de valori. Așa cum în aceste din urmă situații relevanța penală a faptei-mijloc este derivată exclusiv din cea a faptei-scop, în sine, prin simplul act de pregătire nefiind lezate în niciun fel valorile fundamentale protejate de legea penală, și în cazul grupului infracțional organizat simpla asociere, inițiere, aderare ori sprijinire nu are, în sine, nicio relevanță din punctul de vedere al legii penale, aceasta reieșind abia din natura infracțională a infracțiunii scop. Dezincriminarea acesteia din urmă conduce în mod necesar și la ieșirea celei dintâi din sfera faptelor penalmente relevante.

Facultatea de Drept a Universității Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, prin prof. univ. dr. hab. Florin Streteanu, a transmis punctul de vedere conform căruia dezincriminarea infracțiunii care reprezintă scopul grupului infracțional organizat face să nu mai fie întrunită condiția tipicității infracțiunii prevăzute de [art. 367 din Codul penal](#).

Facultatea de Drept și Științe Administrative a Universității de Vest din Timișoara, prin prof. dr. Viorel Pașca, a transmis punctul de vedere conform căruia prin dezincriminarea infracțiunii prevăzute de [art. 2 din Ordonanța de](#)

[urgentă a Guvernului nr. 112/2001](#) a operat și dezincriminarea grupării care a avut ca scop comiterea unei asemenea fapte, deoarece nu mai constituie infracțiune potrivit legii noi, datorită modificării elementelor constitutive ale infracțiunii, inclusiv a formei de vinovăție, cerută de legea nouă pentru existența infracțiunii.

VII. Punctul de vedere al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție

Prin Adresa nr. 399/C/438/III-5/2015, Ministerul Public - Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a comunicat că nu există în lucru nicio sesizare având ca obiect promovarea unui recurs în interesul legii cu privire la problema de drept vizată.

De asemenea au fost depuse concluzii scrise prin care s-a solicitat pronunțarea unei decizii prin care chestiunea de drept supusă dezlegării să primească următoarea rezolvare:

Raportat la dispozițiile art. 367 alin. (1) și (6) din Codul penal, în ipoteza în care, odată cu intrarea în vigoare a noului Cod penal, infracțiunea care intră în scopul grupului organizat a fost dezincriminată, nu mai este îndeplinită una dintre trăsăturile esențiale ale infracțiunii, respectiv condiția tipicității.

VIII. Jurisprudența națională în materie

În urma consultării jurisprudenței Curții Constituționale nu au fost identificate decizii relevante în problema de drept analizată.

În urma verificării practicii judiciare, atât a Completului de 5 judecători, cât și a Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție, nu s-au identificat decizii prin care să se fi soluționat problema de drept cu care a fost învestit Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materia penală.

IX. Dispoziții legale incidente

Art. 1 din Codul penal - Legalitatea incriminării

"(1) Legea penală prevede faptele care constituie infracțiuni.

(2) Nicio persoană nu poate fi sancționată penal pentru o faptă care nu era prevăzută de legea penală la data când a fost săvârșită."

Art. 4 din Codul penal - Aplicarea legii penale de dezincriminare

"Legea penală nu se aplică faptelor săvârșite sub legea veche, dacă nu mai sunt prevăzute de legea nouă. În acest caz, executarea pedepselor, a măsurilor educative și a măsurilor de siguranță, pronunțate în baza legii vechi, precum și toate consecințele penale ale hotărârilor judecătorești privitoare la aceste fapte încetează prin intrarea în vigoare a legii noi."

Art. 367 din Codul penal - Constituirea unui grup infracțional organizat

"(1) Inițierea sau constituirea unui grup infracțional organizat, aderarea sau sprijinirea, sub orice formă, a unui astfel de grup se pedepsește cu închisoarea de la unu la 5 ani și interzicerea exercitării unor drepturi.

(2) Când infracțiunea care intră în scopul grupului infracțional organizat este sancționată de lege cu pedeapsa detențiunii pe viață sau cu închisoarea mai mare de 10 ani, pedeapsa este închisoarea de la 3 la 10 ani și interzicerea exercitării unor drepturi.

(3) Dacă faptele prevăzute în alin. (1) și alin. (2) au fost urmate de săvârșirea unei infracțiuni, se aplică regulile privind concursul de infracțiuni.

(4) Nu se pedepsesc persoanele care au comis faptele prevăzute în alin. (1) și alin. (2), dacă denunță autorităților grupul infracțional organizat, înainte ca acesta să fi fost descoperit și să se fi început săvârșirea vreuneia dintre infracțiunile care intră în scopul grupului.

(5) Dacă persoana care a săvârșit una dintre faptele prevăzute în alin. (1)-(3) înlesnește, în cursul urmăririi penale, aflarea adevărului și tragerea la răspundere penală a unuia sau mai multor membri ai unui grup infracțional organizat, limitele speciale ale pedepsei se reduc la jumătate.

(6) Prin grup infracțional organizat se înțelege grupul structurat, format din trei sau mai multe persoane, constituit pentru o anumită perioadă de timp și pentru a acționa în mod coordonat în scopul comiterii uneia sau mai multor infracțiuni."

[Art. 1 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 112/2001](#)

"(1) Intrarea sau ieșirea dintr-un stat străin prin trecerea ilegală a frontierei acestuia, săvârșită de către un cetățean român sau de o persoană fără cetățenie domiciliată pe teritoriul României, constituie infracțiune și se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 2 ani.

(2) Dacă fapta prevăzută la alin. (1) a fost săvârșită în scopul sustragerii de la executarea unei pedepse, pedeapsa este închisoarea de la 6 luni la 3 ani.

(3) Tentativa se pedepsește."

[Art. 2 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 112/2001](#)

"(1) Fapta cetățeanului român sau a persoanei fără cetățenie domiciliată pe teritoriul României, care racolează, îndrumă sau călăuzește una ori mai multe persoane în scopul trecerii frauduloase a frontierei unui stat străin sau care organizează una ori mai multe dintre aceste activități ilegale, constituie infracțiune și se pedepsește cu închisoare de la 2 la 7 ani.

(2) Tentativa se pedepsește."

"Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 112/2001 privind sancționarea unor fapte săvârșite în afara teritoriului țării de cetățeni români sau de persoane fără cetățenie domiciliat în România, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 549 din 3 septembrie 2001, aprobată cu modificări prin [Legea nr. 252/2002](#), se abrogă."

X. Înalta Curte de Casație și Justiție

Examinând sesizarea formulată de Curtea de Apel Craiova, Secția penală și pentru cauze cu minori, în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile, din raportul judecătorului-raportor asupra chestiunii de drept supuse dezlegării se rețin următoarele:

Cu privire la admisibilitatea sesizării

În cauză sunt îndeplinite cumulativ condițiile prevăzute de art. 475 din Codul de procedură penală:

- curtea de apel este investită cu soluționarea cauzei în ultimă instanță, respectiv soluționarea căii de atac a apelului (art. 408 și următoarele din Codul de procedură penală);
- s-a ridicat o chestiune de drept de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei (chestiunea face obiectul apelului declarat de Ministerul Public);
- Înalta Curte de Casație și Justiție nu a statuat asupra chestiunii printr-o hotărâre prealabilă, nici printr-un recurs în interesul legii;
- chestiunea de drept nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare.

În legătură cu admisibilitatea sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, în jurisprudență s-au stabilit reguli referitoare la noutatea problemei de drept, respectiv la existența unei practici judiciare divergente: "caracterul de noutate se pierde, pe măsură ce chestiunea de drept a primit o dezlegare din partea instanțelor, în urma unei interpretări adecvate, concretizată într-o practică judiciară consacrată, iar opiniile jurisprudențiale izolate sau cele pur subiective nu pot constitui temei declanșator al mecanismului pronunțării unei hotărâri prealabile. Aceasta, deoarece, condiția noutății trebuie privită, în contextul legiferării sale, ca unul dintre elementele de diferențiere între cele două mecanisme de unificare a practicii: dacă recursul în interesul legii are menirea de a înlătura o practică neunitară deja intervenită în rândul instanțelor judecătorești (control a posteriori), hotărârea preliminară are ca scop preîntâmpinarea apariției unei astfel de practici (control a priori). Prin urmare, existența unei practici neunitare relevă nu numai necesitatea de a se recurge la mecanismul recursului în interesul legii, ci și împrejurarea că nu mai poate fi sesizată instanța supremă pentru pronunțarea unei hotărâri prealabile, întrucât scopul preîntâmpinării practicii neunitare nu mai poate fi atins, chestiunea de drept care a suscit-o nemaifiind, prin urmare, una nouă, ci una care a creat deja divergență în jurisprudență" (Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, [Decizia nr. 6/2014](#), publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 691 din 22 septembrie 2014; în același sens și [Decizia nr. 7/2014](#), publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 584 din 5 august 2014). Chestiunea de drept din prezenta cauză a fost interpretată în sensul celor menționate în secțiunea a V-a din prezenta decizie.

Opinia judecătorului-raportor a fost în sensul de admitere a sesizării formulate de către Curtea de Apel Craiova, Secția penală și pentru cauze cu minori.

Referitor la chestiunea de drept a cărei dezlegare se solicită

Dezincriminarea infracțiunii care reprezintă scopul grupului infracțional organizat face să nu mai fie îndeplinită condiția tipicității infracțiunii prevăzute de art. 367 din Codul penal. Pluralitatea constituită a fost incriminată în art. 367 din Codul penal ca infracțiune, în considerarea pericolozității sale, decurgând din chiar scopul grupării, și anume săvârșirea de infracțiuni. Pentru existența faptei este, așadar, suficient ca infracțiunea să fi fost planificată și nu efectiv comisă, astfel că legiuitorul incriminează și actele de pregătire care iau forma inițierii grupului infracțional organizat. Dacă infracțiunea ce intră în scopul grupării a fost însă efectiv comisă, va exista un concurs de infracțiuni între grupul infracțional organizat și respectiva infracțiune ce a intrat în scopul grupării.

Lipsa scopului grupării, săvârșirea de infracțiuni, face ca fapta să nu mai corespundă unui model legal. Asocierea în vederea săvârșirii de contravenții sau în vederea comiterii unei fapte ce intră în ilicitul disciplinar nu reprezintă infracțiunea prevăzută de art. 367 din Codul penal, chiar dacă ar fi îndeplinite celelalte condiții din art. 367 alin. (6) din Codul penal. Principiul legalității incriminării și pedepsei presupune că nicio faptă nu poate fi considerată ca infracțiune dacă nu există o lege care să prevadă acest lucru (nullum crimen sine lege) și că nicio sancțiune penală nu poate fi aplicată dacă ea nu era prevăzută de lege pentru fapta comisă (nulla poena sine lege). Legalitatea incriminării și a pedepsei reprezintă principala garanție a securității juridice a cetățeanului în raport cu dreptul penal.

În dreptul român, principiul legalității este consacrat de Constituție în art. 23 alin. (12) și prevede că "nicio pedeapsă nu poate fi stabilită sau aplicată decât în condițiile și în temeiul legii" și în art. 73 alin. (3) lit. h) potrivit căruia "prin lege organică se reglementează: infracțiunile, pedepsele și regimul executării acestora".

O faptă concretă poate să atragă răspunderea penală dacă poate fi încadrată în tiparul stabilit de norma de incriminare. Premisa esențială pentru examenul de tipicitate o constituie identificarea elementelor prin prisma cărora se va analiza concordanța dintre fapta comisă de inculpat și modelul descris de legiuitor în norma de incriminare. În

consecință, tipicitatea reprezintă corespondența dintre fapta concret săvârșită de o persoană și modelul abstract construit de legiuitor în norma de incriminare. În speță, lipsa scopului grupului, determinată de dezincriminarea faptei în vederea căreia a fost inițiat, constituit ori a fost sprijinit, face să nu mai fie îndeplinită condiția tipicității.

Așa cum s-a arătat în doctrină (Florin Streteanu, Daniel Nițu - Drept penal. Partea generală. Curs universitar, vol. I, p. 264-265, Ed. Universul Juridic, București, 2014; Constantin Mitrache, Cristian Mitrache - Drept penal român. Partea generală, p. 48-51, Ed. Universul Juridic, București, 2014; T. Toader, M.-I. Michinici, R. Răducanu, A. Crișu-Ciocîntă, S. Rădulețu, M. Dunea - Noul Cod penal. Comentarii pe articole, p. 3-6, Ed. Hamangiu, 2014), această primă trăsătură a infracțiunii se constituie într-o garanție a respectării unora dintre principiile fundamentale ale dreptului penal, respectiv principiul legalității. Astfel, tipicitatea asigură în primul rând respectarea principiului legalității incriminării, căci o faptă concretă poate fi sancționată numai dacă ea se regăsește în descrierea realizată de o normă penală. În același timp, tipicitatea poate contribui la respectarea principiului minime intervenții, căci dintre diferitele acțiuni ce se dovedesc la un moment dat antijuridice (contrare ordinii de drept), legiuitorul trebuie să le aducă în sfera dreptului penal numai pe acelea care nu pot fi prevenite eficient prin mijloacele altor ramuri de drept. Pentru considerentele expuse se va admite sesizarea formulată de către Curtea de Apel Craiova, Secția penală și pentru cauze cu minori, prin Încheierea din 9 februarie 2015, dată în Dosarul nr. 11.491/63/2013, prin care se solicită pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea de principiu a problemei de drept vizând modalitatea de interpretare a dispozițiilor art. 367 alin. (1) și (6) din Codul penal, respectiv dacă este îndeplinită condiția tipicității infracțiunii de grup infracțional organizat (sau dacă sunt întrunite elementele constitutive) atunci când pentru infracțiunea care intră în scopul grupului a intervenit dezincriminarea odată cu intrarea în vigoare a noului Cod penal. În interpretarea dispozițiilor art. 367 alin. (1) și (6) din Codul penal se va stabili că, în ipoteza în care, odată cu intrarea în vigoare a noului Cod penal, infracțiunea care intră în scopul grupului organizat a fost dezincriminată, nu mai este îndeplinită una dintre trăsăturile esențiale ale infracțiunii, respectiv condiția tipicității. În consecință, în temeiul art. 477 din Codul de procedură penală,

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

În numele legii

DECIDE:

Admite sesizarea formulată de către Curtea de Apel Craiova, Secția penală și pentru cauze cu minori, prin Încheierea din 9 februarie 2015, dată în Dosarul nr. 11.491/63/2013, prin care se solicită pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea de principiu a problemei de drept vizând modalitatea de interpretare a dispozițiilor art. 367 alin. (1) și (6) din Codul penal, respectiv dacă este îndeplinită condiția tipicității infracțiunii de grup infracțional organizat (sau dacă sunt întrunite elementele constitutive) atunci când pentru infracțiunea care intră în scopul grupului a intervenit dezincriminarea odată cu intrarea în vigoare a noului Cod penal.

În interpretarea dispozițiilor art. 367 alin. (1) și (6) din Codul penal stabilește că, în ipoteza în care, odată cu intrarea în vigoare a noului Cod penal, infracțiunea care intră în scopul grupului organizat a fost dezincriminată, nu mai este îndeplinită una dintre trăsăturile esențiale ale infracțiunii, respectiv condiția tipicității.

Obligatorie de la data publicării în Monitorul Oficial al României, Partea I, potrivit art. 477 alin. (3) din Codul de procedură penală.

Pronunțată, în ședință publică, astăzi, 22 aprilie 2015.

PREȘEDINTELE SECȚIEI PENALE

A ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

judecător MIRELA SORINA POPESCU

Magistrat-asistent,

Manuela-Magdalena Dolache
